

НАУКОВІ ПОШУКИ МОЛОДІ У ТРЕТЬОМУ ТИСЯЧОЛІТТІ

Тези доповідей

**Міжнародної науково-практичної конференції молодих
вчених, аспірантів та докторантів**

19–20 травня 2011 року

**Біла Церква
2011**

Редакційна колегія:

Даниленко А.С., д-р екон. наук, професор;
Сахнюк В.В., д-р вет. наук, професор;
Семілетко В.І., канд. пед. наук, доцент;
Калитюк Л.П., асистент;

Наукові пошуки молоді у III тисячолітті: Тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції вчених, аспірантів та докторантів. – Біла Церква, 2011. – 17 с.

У збірнику висвітлені новітні технології в рослинництві, тваринництві, ветеринарній медицині та проблеми економіки АПК.

Ел. адреса <http://tezy.btsau.edu.ua/>

УДК 811'37

ВОЛКОВ С.С., аспірант

Науковий керівник – **ШУБРАВСЬКА О.В.**, д-р екон. наук

Консультант з англ. мови – **БОРЩОВЕЦЬКА В.Д.**, канд. пед. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

FOOD SECURITY AND BIO-ENERGY PRODUCTION AS A BASIS OF ECONOMIC POTENTIAL OF AGRARIAN SECTOR OF UKRAINE

The Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), with the collaboration of IIASA, has developed a spatial analysis system that enables rational land-use planning on the basis of an inventory of land resources and evaluation of biophysical limitations and production potentials of land. This is referred to as the Agro-ecological Zones (AEZ) methodology. The AEZ methodology follows an environmental approach; it provides a standardized framework for the characterization of climate, soil, and terrain conditions for analyzing synergies and trade-offs of alternative uses of aggroresources (land, water, technology) for producing food and energy while preserving environmental quality.

The role of bio-energy has been strongly enhanced by its inclusion in the climate change debate, as well as through the opportunities it may create for rural development and improved energy security. Land use competition with food and feed production is considered a potential key barrier to exploiting the regional and global bio-energy production potential.

LUC activities aim to assess the potential role of bio-fuel production under different scenarios of projected food and feed demand, severity of land use restrictions, yields of food crops and bio-energy feedstock's, and availability of bio-fuel conversion technologies. In this area of research the following activities and projects are currently under way:

Global Assessment of Bio-energy Potentials: This activity comprises a spatially detailed global estimation of agro-bioenergy potentials and, building on this spatially detailed understanding of agro-bio-energy sources, an assessment of development options, synergies, and land use competition among food and bio-energy plants.

Renewable Fuels for a Sustainable Europe (REFUEL): The REFUEL project is designed to encourage a greater market penetration of bio-fuels. To help achieve this goal, the project is developing a bio-fuels road map, consistent with European Union (EU) bio-fuel policies and supported by stakeholders involved in the bio-fuels field. The two-year project involves seven renowned European partners. REFUEL is being financed by the European Commission under the «Intelligent Energy – Europe» programme.

Effective and Low-disturbing Bio-fuel Policies (ELOBIO): This project seeks to identify sets of policy measures that are suitable for both the promotion of bio-fuels, while at the same time avoiding or minimizing negative effects on other EU policy goals and markets. LUC's role in ELOBIO is to model impacts of increased demand for bio-fuel feedstock's on food and feed commodity markets and to assess the effects of different policies and measures aiming to reduce this disturbance. ELOBIO research and recommendations are serving the Intelligent Energy Executive Agency of the European Commission.

УДК 811'373

ГЕТЬМАН Т.Є., асистент

Науковий керівник – **НІКОНОВА В.Г.**, д-р філ. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

e- mail: tanya-get-man@mail.ru

PRE-LINGUISTIC CONCEPTUAL MECHANISMS: THE KEYS TO EFFICIENT LANGUAGE LEARNING

What is concept? In accordance with the common definition concept is a general idea derived or inferred from specific instances or occurrences. It is something formed in the mind; a thought or notion. Thus, linguists and language teachers should take into account the significance of understanding human cognition. Language learning may be seen to move from a cognitive environment in which the first moves involve the demarcation of a continuous sense experience into manageable bits, rather than the more traditional view that we begin by joining distinct units of experience into complexes of these particulars.

The process of teaching a child to use a language is that of teaching it to discriminate elements within a logical space of particulars, universals, facts, etc., of which it is already indiscriminatingly aware, and to associate these discriminated elements with verbal symbols. It is interesting to note that while pre-linguistic mechanisms must exist innately in order that language emerge from the flood of sensory experience we are born into, it's not so clear that proto-linguistic conceptual schemas also exist innately. They are the natural and inevitable result of the confrontation of pre-linguistic mechanisms with 'raw sensory data' (however this is to be understood pre-linguistically). When we learn a language we are not "learning sentences" or acquiring a "behavioral repertoire" through training. Rather, we somehow develop certain principles (unconscious, or course) that determine the form and meaning of indefinitely many sentences.

There appears to be a good deal of evidence that makes possible the rapid acquisition of language on the basis of rather limited experience. As homo sapiens, we are genetically equipped with a neural structure which predetermines techniques of conceptualization, methodologies in the construction of certain logical grammars and the architecture of discursive life generally.

УДК 811'3

ЗУБЧЕНКО В.В., аспірант

Науковий керівник – **ВАРЧЕНКО О.М.**, д-р екон. наук

Консультант з англ. мови – **БОРЩОВЕЦЬКА В.Д.**, канд. пед. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

THE SUPPLY OF MILK AND DAIRY PRODUCTS OF THE WORLD

The world dairy sector has developed very dynamically in the last few years. Moreover the expected changes in agricultural policy (WTO, etc) and the technology for dairy farming and processing will lead to significant shifts in production shares around the globe. The aim of this study is to summarise in an “easy” way the status of world milk production and processing.

The dairy sector with its complexity of milk types (cow, buffalo, etc.), its various milk production systems and the wide range of dairy products requires a significant level of data and methods. Unfortunately the databases available do not match with the needs especially if a global review is required.

Milk is produced almost in all countries of the world. The EU and South Asia (India, Pakistan) are the most important milk producing regions and cover more than 42% of world milk production. The USA represents 13% and Oceania (Australia and New Zealand) only 4.1%. Most countries in the world are not self sufficient in milk production. The milk surplus (net export) regions are North America, Europe, Oceania and the countries Argentina, Chile, Uruguay.

World dairy exports are dominated by Oceania and the EU, which cover around 80% of the exports.

Major import countries are: Japan, China, Mexico, Algeria, Brazil, Saudi-Arabia, Russia and a wide range of countries in Southeast Asia. As mentioned in several studies, the world dairy market is very small. Only around 7% of milk produced is traded in the form of dairy products. Nevertheless around 22% of the tradable products produced (butter, dry products, cheese, condensed milk) are traded between countries.

Among the countries the processing structure differs significantly. High shares of tradable products are produced in most of the European countries as well as in Australia and New Zealand. In general, the share of milk processed into tradable dairy products is low in developing countries, like Asia, Africa and selected countries in Latin America.

The milk processing sector is in a continuous progress of change, with an increasing speed. Investment activities are mainly done by private companies on the domestic market. Per year, around 150 investment activities in the dairy industries are being observed; the mostly affected product group was cheese.

Milk supply responses measured in elasticities are found in a wide range for countries, whereby values differ significantly within the countries. This study has identified a significant uncertainty in this field, which lead to an uncertainty about the economic models applied for trade policy analysis.

The conclusions drawn here sum up the existing knowledge from the farming and milk supply side. The dairy market research and dairy policy would be quite useful to come to more solid projections about the future.

УДК 811'3

ІВАЩЕНКО О.О., ст. викадач

Дніпропетровський ДАУ

ЛІДЕРСТВО ЯК ЧИННИК РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ЧОЛОВІЧИХ КОМАНД ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ З ІГРОВИХ ВИДІВ СПОРТУ

Спортивна діяльність – це один із шляхів прояву людської досконалості, можливостей для досягнення певних результатів. Ця діяльність має високі мотивації, чіткі критерії оцінки результатів, вимагає високої активності від людини. Вона пов'язана з великим фізичним і психічним напруженням, необхідністю долати не тільки сильного суперника, а й власні слабкості.

Велике тренувальне навантаження спричинює у багатьох спортсменів стан психологічного стресу. Тому підготовка кваліфікованих спортсменів неможлива без чіткої системи психолого-педагогічних впливів, спрямованих на вдосконалення найбільш важливих проявів психіки спортсмена, які забезпечують його психологічну підготовленість до змагання і позитивне ставлення до навчально-тренувального процесу.

Відомо, що висока мотивація сприяє підвищенню розумової і фізичної працездатності, досягненню високих спортивних результатів. Проте надмірно значуща мотивація залежить від результату виступу на змаганнях, категорична недозволеність найменшої невдачі може викликати надмірне збудження, хвилювання, стурбованість, тривогу, а часом страх, який є негативним стимулом. В цьому випадку спортсмен повинен вміти знизити напруженість, переключити свої думки з результатів і наслідків виступу на якість виконання окремих елементів.

До засобів психологічної підготовки варто віднести засоби фізичної, технічної, тактичної, теоретичної підготовки.

Так, наприклад, вправи на витривалість виховують витримку і самоконтроль; вправи швидкісно-силового характеру – реакцію; ігрові види – спеціалізоване сприйняття, швидкість мислення.

Емоційний стан волейболістів коливається в процесі гри залежно від ходу матчу і іноді доходить до стадії афекту або повної апатії. Будь-який бурхливий стан або стан самозаспокоєності негативно відображається на якості технічних прийомів і тактичних дій волейболістів під час гри. Характер і зміст емоційних станів чинить великий вплив на зростаюче фізичне навантаження в навчально-тренувальних заняттях, на ефективність ігрових дій в екстремальних умовах змагання. Надмірне емоційне збудження супроводжується невпевненістю, тривожністю, думками про наслідки невдалого виступу і, як правило, прирікають волейболіста на невдачу ще до початку змагання. Монотонність, одноманітність повторень вправ на тренуваннях в стані психічного перенапруження дратують, призводять до відмови від тренувань. Тоді настає необхідність викликати емоції, пробудити інтерес, переключити увагу волейболіста на інший вид діяльності, урізноманітнити завдання.

Отже, визначення тренером цілей і завдань наступного етапу підготовки спортсмена потребує дозування психологічних засобів, яке включає розробку календарного графіка з вказівками конкретних заходів, з врахуванням тривалості періоду в психологічній підготовці. Основними принципами взаємовідносин тренера зі спортсменом має бути повна довіра і повага, принциповість і відвертість.

УДК 811.133.1'42

ІСТОМІНА О.М., канд. філ. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

КОГНІТИВНА ДИНАМІКА РОЗГОРТАННЯ КОНЦЕПТУ СПОЖИВАННЯ У ХУДОЖНІЙ ПРОЗІ ХХ СТОЛІТТЯ

Актуальність дослідження зумовлюється, з одного боку, загальною направленістю мовознавчих розвідок на вивчення семантико-когнітивного аспекту дослідження концепту, а з іншого – відсутністю у вітчизняній лінгвістиці праць, у яких би системно розглядалася ідентифікація текстового концепту (далі ТК) споживання художньої прози.

Для досягнення поставленої мети та розв'язання конкретних завдань дослідження, що ґрунтується на загальних положеннях *системного аналізу*, у роботі застосовано такі методи і прийоми дослідження: *методик семантико-когнітивного аналізу*, розроблених О. П. Воробйовою та О. М. Кагановською, для визначення динаміки розгортання ТК СПОЖИВАННЯ у французькому соціально-критичному романі; *метод комунікативно-прагматичного аналізу* для визначення прагматичних характеристик досліджуваного ТК.

Наукові результати досліджень мовного втілення концепту СПОЖИВАННЯ у французькій літературі свідчать про загальнокультурний простір його розгортання та утвердження певного способу життя – суспільства споживання.

Спущеність і відчуженість окреслюються в наведених фрагментах: *“Mais l’argent – une telle remarque est forcément banale – suscitait des besoins nouveaux [...] . Leur sensibilité, leur place, tout les portait vers des choses qu’ils avaient toujours ignorée [...]”* (Percec, 38-39). Значними текстовими елементами, що окреслюють концепт, є “гроші” (l’argent) та “породжувати” (susciter). Вони стають носіями акціонального коду за типом “знаряддя → дія”, де регламентовані відношення взаємного підпорядкування: реалізація потреб неможлива без грошей, так само, як знаряддя стає таким тільки з метою реалізації конкретної дії – купівлі речей. Сліпе занурення у світ речей, занурення в бажання і фантазії не надають життєвої визначеності людині, яка завжди відчуватиме ПОРОЖНІСТЬ у вирі марного СПОЖИВАННЯ.

Проведений аналіз семантико-когнітивних особливостей репрезентації ТК СПОЖИВАННЯ у французькій художній прозі дозволяє зробити загальний висновок про те, що мовне втілення цього явища відображає споживацьку глобалізацію сучасного світу, виводить на новий рівень осмислення “речовистського нашестя” та визначення ролі речовизму у формуванні новітньої ідеології глобального споживання.

УДК 811’373

КОЛОДІЙ В.В., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ ОБРАЗНОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ

Характерною особливістю фразеологічних одиниць є переважання цілісного значення над значенням компонентів. Саме через це перекладачу доводиться перекладати фразеологізми як нерозривне ціле, орієнтуючись не на окреме значення кожного компонента, а на цілісне значення.

Фразеологічні одиниці поділяються на образні та необразні. Прикладами необразних фразеологічних одиниць може бути: *to pay attention* – звертати увагу. Основним завданням перекладача при перекладі цієї фразеологічної одиниці є точне

дотримання норм сполучуваності слів в українській мові, адже часто вплив англійської сполучуваності слів впливає на переклад, призводячи до буквалізмів.

Основною проблемою перекладу фразеологізмів є переклад образних фразеологічних одиниць, які додають мові живості, контрастності, гнучкості. Перед перекладачем постає завдання не лише перекласти смисл фразеологізму, а й передати його образність та експресивність в українській мові.

Наприклад фразеологізм *toothandnail* у фразеологічних словниках має наступні варіантні відповідники: з усіх сил, усіма силами, не жаліючи сил, не на життя, а на смерть, до останньої краплі крові. В даному прикладі очевидно є стилістична недиференційованість. Зустрічаючи даний фразеологізм у процесі перекладу, перекладач повинен кожного разу зробити вибір з ряду варіантних відповідників e.g. *Instantly the fiddler grins and goes at it too than dnail*. І ось скрипач посміхнувся і загравав, не жаліючи сил. Однак потрібно пам'ятати, що фразеологізм може мати і два протилежних значення. e.g. *It was very jolly and we had the hell of the time*. (Було до нестями весело). *They had the hell of the time in desert*. (Вони сьорбнули лиха в пустелі.)

Найпоширенішими прийомами перекладу образних фразеологізмів є:

1. Використання фразеологічного еквіваленту
2. Використання фразеологічного варіанта (аналога)
3. Калькування фразеологічних одиниць
4. Описовий переклад
5. Контекстуальна заміна (іноді умови контексту не дозволяють скористатися попередніми прийомами, тому перекладач намагається знайти таку українську фразеологічну одиницю, яка хоч і не відповідає по значенню окремо взятому англійському фразеологізму, але досить точно передає його зміст в конкретному контексті).

Отже, найкращим способом перекладу образної фразеології, без сумніву, є використання відповідного фразеологізму в рідній мові. Застосування цього способу перекладу забезпечує не тільки передачу змісту, але й відтворення образності та експресивності англійського виразу.

УДК 378.091.279.7

ЛОБАЧОВА С.В., здобувач

Науковий керівник – **СПІЦІН Є.С.**, канд. пед. наук

Київський національний лінгвістичний університет

МЕТОДИ РОЗВИТКУ ГНОСТИЧНИХ УМІНЬ У СТУДЕНТІВ

На сучасному етапі в освіті України втілюються нові системно орієнтовані педагогічні технології, які спрямовані на забезпечення процесу розвитку особистості. Це зумовлює розширення професійних функцій викладача і, відповідно, підвищення вимог до особистісних якостей студента – майбутнього професіонала. В основі оволодіння знаннями та професійними навичками лежать гностичні здібності людини, рівень розвитку яких є важливим показником зростання професіоналізму. Гностичні здібності – особистісні якості, що забезпечують людині,

з одного боку, швидке та точне розпізнавання предметів та явищ, а з іншого – успішне застосування отримання набутих знань у майбутній діяльності.

Розвивання гностичних здібностей студентів базується на розвитку в них гностичних вмінь. М. Джонс визначає розвиток гностичних умінь як «дії з боку викладача чи навчального матеріалу, що допомагають студентові обробляти інформацію». Щоб допомогти студентам розвивати та застосовувати гностичні вміння, викладач повинен вміло керувати пізнавальним процесом, уникати спрощених, примітивних дій при вирішенні завдань, використовувати кращі технології, розвивати адекватну базу загальних та професійних знань, а також навчати стратегій вирішення проблем різного плану у професійній діяльності.

Невід'ємною частиною гностичного навчання є акцентування на окремих темах, які корелюють із набутими знаннями з певної дисципліни і знання яких можуть бути застосовані на заняттях з інших дисциплін. Інструкції можуть бути «прямими», у тому розумінні, що викладач зазначає, що саме слід вивчити, або «непрямими», за яких студент сам визначає, яких знань йому бракує для вирішення проблеми. За стратегії ефективного навчання викладач виступає посередником, він допомагає студентам активізувати набуті знання, обрати стратегію навчання, подає матеріал, контролює його засвоєння.

Основна проблема, з якою стикаються викладачі у процесі розвитку гностичних здібностей студентів, полягає в тому, що лише дати знання з предмета недостатньо. Студентів слід навчити як застосовувати набуті знання, як автоматично переносити їх у нові ситуації. Серед факторів, що впливають на розвиток гностичних вмінь, тобто на здатність узагальнювати та застосовувати набуті знання, виділяють:

- ступінь опанування знань з предмету;
- розуміння, в яких ситуаціях ці знання можна застосовувати;
- уміння модифікувати набуті знання у вирішенні різних проблемних ситуацій;
- можливість якомога частіше вправлятися у новому матеріалі;
- переконання, що набуті гностичні вміння будуть корисними у новій ситуації.

Розвиток гностичних умінь сприяє розкриттю творчого потенціалу студентів, що, в свою чергу, стимулює інші (комунікативні, мисленнєві) здібності студентів. Тому зміст діяльності викладача у вищій школі полягає в тому, щоб побудувати навчальний процес студентів таким чином, забезпечити засвоєння системи знань, практичних умінь та навичок, розвиток пізнавальних здібностей і здатність застосовувати ці вміння у майбутній професійній діяльності.

УДК 811'373

ЛОЗИНСЬКА О.А., здобувач

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ІНШОМОВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ РОСЛИНИЦТВА В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Термінологічні системи різних галузей людської діяльності і знання завжди були і залишаються найдинамічнішою складовою лексичних систем всіх мов. Термінологічні підсистеми характеризуються постійним розвитком і процесами

оновлення, що викликаються як дією внутрішньомовних чинників, так і лексичним впливом інших мов.

Сучасний етап розвитку термінології рослинництва в українській мові, як і термінологій багатьох європейських мов, характеризується надзвичайною інтенсивністю процесу запозичення лексики, особливо з англійської мови. Це актуальне питання в Україні викликає потребу у підготовці фахівців в аграрному секторі, які б достатньою мірою володіли англійською термінологією в галузі рослинництва.

Але терміносфера російської мови, яка активно реагує на соціальні запити перекладацької і лексикографічної практики, до недавнього часу дещо випереджала в своєму розвитку україномовну і тому часто виступала як терміносистема-посередник.

Посередницька роль російської мови підтримується ще і тим, що велика частина виданих в Україні словників спеціальної лексики, зокрема аграрної є в основному російсько-українськими, і термін входив в українську мову і набував в ньому поширення не з мов-носіїв терміну, а через посередництво третьої мови.

Це спрощувало процес перекладу терміну, але не зменшувало ступінь інтерференції російської мови.

На сучасному етапі ситуація поліпшилася і новітні запозичення частіше надходять до терміносистем української мови безпосередньо з мови-джерела. Українська термінологія галузі рослинництва на сучасному етапі має певну перевагу, оскільки може виправити ті недоліки, які властиві адаптації запозичень у російській терміносистемі або терміносистемі будь-якої іншої мови, що з'явилася раніше.

Чітко і послідовно застосовувавши такі критерії, як однозначна відповідність терміну поняттю, системність, раціональна стислість, словотворча активність, мовна правильність і сповна використавши багатство рідної мови, можна побудувати більш досконалу термінологічну систему.

УДК 378:63:124.5

МАРЧУК В.В., ст. викладач

Науковий керівник – **ЄВТУХ М.Б.**, акад. АПН України, д-р пед. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСНОВНІ ТИПИ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ

Досліджуючи проблему формування ціннісних орієнтацій, вчені відзначають, що їх діапазон можна визначати за діапазоном інтересів індивіда, за широтою його зв'язків із навколишнім світом. Враховуючи силу мотиваційного впливу ціннісних орієнтацій на свідомість людини, виділяються ціннісні орієнтації на працю, сім'ю, освіту, громадську діяльність та інші сфери самоутвердження індивіда.

Для проведення класифікації структурних компонентів системи ціннісних орієнтацій використовується ще й культурологічний підхід, тобто, класифікуються структурні компоненти системи ціннісних орієнтацій на основі певного типу

культури, керуючись при цьому положенням, що сама культура – це сукупність певних цінностей і їх практичне втілення у різних сферах людської життєдіяльності.

Залежно від типів культури виділяються такі основні типи ціннісних орієнтацій: політична культура, яка включає в себе високу політичну свідомість і активність, уміння розуміти сутність перебігаючих політичних подій, правильно реагувати на них і відповідно їй – політичні ціннісні орієнтації; моральна культура і моральні ціннісні орієнтації, в основі яких – орієнтація на погодження окремими індивідами своєї поведінки з інтересами інших людей і суспільства в цілому, на знання і дотримання суспільних і загальнолюдських моральних стандартів поведінки, на подолання так званої “подвійної” моралі (моралі “для себе” і моралі “для інших”); естетична культура і відповідно до неї естетичні ціннісні орієнтації, в основі яких лежить розвинуте естетичне сприймання, уміння дати оцінку естетичного у явищах навколишньої дійсності, прагнення до оволодіння естетичною культурою минулого і сучасного етапів розвитку суспільства.

УДК 811’373

МЕЛЬНИК Л.А., здобувач

Науковий керівник – **СЕМИЧЕНКО В.А.**, д-р психол. наук

Кримський гуманітарний університет

МОТИВАЦІЙНА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО АГРОНОМА

Проблема формування позитивного ставлення студентів – агрономів до вивчення дисциплін психолого-педагогічного циклу актуальна і тому потребує відповідного системного аналізу.

Аналізуючи проблему пробудження інтересу до професії агронома у студентів аграрних ВНЗ Ю. Курбатова спирається на класифікацію видів інтересів, підкреслюючи наявність у студентів потреби і позитивного переживання цієї потреби, оскільки при широкому розумінні інтересів їх пов'язують і з іншими потребами, а не тільки з пізнавальними.

Вивчаючи особливості професії агронома, підкреслює її психологічні особливості та основне завдання – удосконалювати сільськогосподарське виробництво, управляти працею механізаторів та інших робітників. Ось чому під час підготовки фахівців потрібно звертати увагу на зацікавленість студентів майбутньою професією, важливість вивчення психолого-педагогічних дисциплін.

На етапі аналізу рівня сформованості фахової мотивації студентів важливо приділити увагу питанням сформованості здатності до професійного саморозвитку, визначенню й обґрунтуванню структури, критеріїв та рівнів їхньої сформованості, а також розробленню діагностики виявлення цих рівнів у процесі вивчення дисциплін психолого-педагогічного циклу.

Слід зазначити, що фактично становлення професійної мотивації студентів відбувається протягом всього навчання у вузі, де він, власне лише починається на новому якісному рівні. Саме тому психолого-педагогічні умови професійного розвитку студента в цій системі необхідно забезпечувати на відповідному фаховому рівні: врахуванні вікових психологічних змін у психіці студентів, особливостей

розвитку і перетворення провідної діяльності суб'єкта, специфіки формування фахових потреб в неперервному професійному розвитку.

Психолого-педагогічні умови розвитку позитивного ставлення студентів аграрного університету до вивчення дисциплін психолого-педагогічного циклу необхідно досліджувати, з одного боку, поєднуючи із створенням сприятливого навчально-виховного середовища, а з іншого боку, їх важливо пов'язати із навчальним процесом у вузі, розробкою діагностичних та експериментальних навчальних систем, сприяючих активізації існуючих та формуванню необхідних психолого-педагогічних умов ефективної системи неперервної освіти студентів (самоаналізу, саморозвитку, самодіагностики) в системі вузівського навчання.

Системний підхід передбачає розгляд самого процесу формування інтересу до психолого-педагогічних дисциплін, як до системи, що розвивається на синергетичних засадах.

УДК 81'1

МИХАЙЛЕНКО О.П., здобувач

Науковий керівник – **ЧЕРЕДНИЧЕНКО О.І.**, д-р філол. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПОНЯТТЯ МОВНОЇ НОРМИ

Проблема мовної норми – одна з найактуальніших і найскладніших проблем сучасної лінгвістичної науки. Не зважаючи на те, що їй присвячено величезну кількість праць, тут є ще багато суперечливого, а то й зовсім недослідженого. Тільки в поодиноких роботах, та й то здебільшого принагідно, висловлюються ті чи інші думки, зауваження з приводу мовної (мовленнєвої) інтенсифікованої виразності, яка виникає внаслідок свідомого, стилістично заданого відхилення автора (мовця) від кодифікованої літературної норми. Аналізуючи експресивні явища сучасної української мови, які постають на ґрунті її нормативності, виходимо з того, що:

Мовна норма – це система обов'язкових реалізацій, прийнятих у мовленнєвій практиці даного суспільства на даному етапі його історичного (культурного) розвитку, або іншими словами, це сукупність найбільш стійких, традиційних реалізацій елементів мовної структури, відібраних і закріплених суспільною мовною практикою, це сукупність найбільш придатних для комунікативних цілей мовних засобів, що ним користується мовне суспільство. Оскільки лінгвальна діяльність проявляється у різних формах і на різних рівнях, то й мовні норми бувають різних видів і типів. По-перше, є норми місцевих (територіальних) та соціальних діалектів. Норми літературної мови (літературні норми) – це "сукупність колективних реалізацій мовної системи, прийнятих суспільством на певному етапі його розвитку й усвідомлюваних ним як правильні і зразкові". Літературні норми являють собою історично зумовлені, відносно стабільні реалізації мовної системи, такі реалізації, що закріплені в кращих зразках мовотворчості і яким віддає перевагу освічена частина суспільства; вони є ідеалізованим втіленням того загального, що вважається обов'язковим у незліченних конкретних актах мовленнєвої комунікації поміж окремими індивідуумами. Норми діалектів (діалектні норми) – це також історично

зумовлені, відносно стабільні реалізації мовної системи, але такі реалізації, які закріплені в територіально або соціально обмеженій мовленнєвій практиці. Носій певного діалекту завжди має конкретні уявлення (здебільшого суб'єктивні) про деякі особливості свого мовлення, що сприймаються ним на літературному або інодіалектному тлі, як норми цього мовлення. Діалектні норми – це "природні" норми, вони складаються стихійно і коригуються лише інтуїтивними уявленнями мовців про правильне і неправильне в даному діалекті; вони, на відміну від літературних норм, характеризуються ослабленою імперативністю та недостатньою усвідомленістю, меншою функціональною і стилістичною диференціацією, більшою проникністю і надлишковою варіантністю. По-друге, є норми різних рівнів мовної системи, тобто норми лексичні, фразеологічні, словотворчі, фонетичні (акцентологічні, орфоепічні) та граматичні (морфологічні й синтаксичні). Ці норми являють собою історично зумовлені, відносно стабільні реалізації мовної системи, що закріплені мовленнєвою практикою в ієрархічних ярусах даної мови. По-третє, є норми стильові, міжстильові та стилістичні.

Поняття норми — не лише мовної — за своєю природою прагматичне і відносне, проте аж ніяк не довільне і не суб'єктивне. Норми створюються людьми, однак вони формуються на підставі реальних суспільних законів.

УДК 81'25

РОМАНЕНКО М.О., викладач

Київський національний лінгвістичний університет

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІДИОМ В ПРОЦЕСІ ПЕРЕКЛАДУ

У статті розглядаються фразеологічні вирази, які відображають національно-специфічні риси мови оригіналу. Маючи лінгвістичну чи екстралінгвістичну природу та вміщуючи національно специфічну образність, такі фразеологічні вирази містять особливі образи та засоби вираження з чіткою референцією до традицій, звичаїв, історичних подій, географічних об'єктів нації мови оригіналу. Такі вирази зазвичай є простими чи складними за структурою. Маючи національну специфіку, вони не можуть бути перекладені за допомогою еквівалентів чи калькування. Так, перекладач може підібрати більш ніж один варіант перекладу таких ідіом. Це може бути звичайний варіант смислового перекладу або художній переклад, який передає не лише лексичне значення, а й афористичну природу, виразність, образність та яскравість фразеологізму мови оригіналу.

Беручи до уваги цілі перекладу та контекст, в якому функціонує ідіома, варто визначити принаймні два основних рівні перекладу ідіом з національною специфікою:

1) рівень виключно смислового перекладу, якого цілком достатньо для передачі лексичного значення більшості ідіом;

2) рівень художнього перекладу, який передбачає переклад не лише лексичного значення, а й афористичної природи, виразність, образність та яскравість фразеологізму мови оригіналу.

Адекватного перекладу національно специфічних ідіом можна досягти шляхом застосування трансформацій, метою яких є перетворення національних образів, змісту, структури фразеологічних виразів та їх адаптування для реципієнтів мови перекладу згідно з її нормами та вимогами.

Трансформації стають неунікними, коли ідіома містить граматичні конструкції, наявні лише в мові оригіналу, наприклад, пасивні конструкції, аналітичні конструкції з допоміжними дієсловами (do, does тощо) в англійській мові.

Іноді трансформації потрібні, щоб полегшити сприйняття денотативного та конотативного значення ідіоми/фразеологічного виразу. Проте деякі ідіоми все ж потребують додаткового пояснення в процесі перекладу, якщо значення ідіоми не є експліцитним поза контекстом.

УДК 378.147.111.015.3:159

РОМАНЕНКО С.І., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

ВРАХУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ТА ВІКОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

Студент ВНЗ є майже сформованою особистістю, яка характеризується певними індивідуально-сутнісними особливостями.

Особистість – це індивід із соціально зумовленою системою вищих психічних якостей, що визначається залученістю людини до конкретних суспільних, культурних, історичних відносин.

Метою дослідження статті є здійснення спроби обґрунтування можливості вибору форм організації та методів навчання у ВНЗ з урахуванням вікових та індивідуально-психологічних особливостей студентів.

Дослідженню вікових та індивідуально-психологічних особливостей студентського віку приділяли увагу Б.Г. Ананьев, І.Д. Бех, П.П. Блонський, Л.С. Виготський, І.О. Зимня, І.П. Павлов та ін.

Особистість завершує своє формування у 20-23 роки. Саме цей час є періодом оволодіння молодою людиною на теоретичному та практичному рівнях певною професією та спеціальністю. У цей період, відповідно до положень вікової психології, для молоді характерні вдосконалення інтелектуальної сфери, достатня сформованість теоретичного мислення, професіональна самовизначеність, розвиток кругозору та моральність сфери особистості.

У юнацькому віці студенти дуже емоційні, найбільш схильні до творчості та наукової діяльності. Юність – це напружений період формування моральної самосвідомості, вироблення ціннісних орієнтацій та ідеалів, стійкого кругозору та громадянських якостей особистості. У студентському віці відбувається усвідомлення своїх якостей, здібностей, можливостей, знань, інтересів, мотивів поведінки, оцінки себе як діяча, що має свої особливості. Виходячи з цих характеристик, необхідно як найбільше залучати студента до наукової роботи, участі в конференціях, екскурсіях на виробництво, зустрічей з фахівцями-економістами.

Отже, вища школа має реалізувати своє найголовніше завдання: не вчити студента, а навчити його вчитись, враховуючи особистість, індивідуальність. Викладач повинен не радити, що, як і коли робити, а показати альтернативу вибору, як її знайти, навчити самого процесу пошуку. Студент, у свою чергу, спираючись на знання та особистий досвід, вибирає і планує свої дії у навчанні. А це докорінно змінює самі стосунки “студент-викладач”, їхні завдання та функції.

УДК 811’373.46

ЧЕРНОБРОВ Ю. А., асистент

Науковий керівник – **КАЗИМІРОВА І. А.**, канд. філол. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПЕРШОДЖЕРЕЛА УКРАЇНСЬКОЇ СИНТАКСИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Вивчення окремих терміносистем та підсистем, особливостей їхнього формування, періодизації у процесі розвитку мови і мовознавства – важливе і актуальне завдання сучасної лінгвістики. Дослідження мовних явищ спрямоване на детальний опис та наукове осмислення (або переосмислення) кола лінгвістичних понять, вироблення чітких дефініцій та найменувань, кодифікованого закріплення і функціонування у мовній практиці. Тому кожен період розвитку мови позначений динамічними процесами у її термінології. Ми не можемо вивчати сучасний стан термінології та її майбутні перспективи без дослідження її історії становлення.

Щоб чітко описати шлях розвитку української синтаксичної термінопідсистеми граматичного рівня мови від простого запозичення готових термінів до самостійного утворення за науковими вимогами розглянемо граматичну літературу та її термінологічний склад.

Граматики, одним із складників якої є синтаксис, сягає праць давньоіндійських, давньогрецьких, римських та арабських філологів. В Україні перші граматики з’явилися у XVI – на початку XVII століття. Деякі граматичні відомості зустрічаються у «Букварі» Івана Федорова (Львів, 1574), «Адельфотес. Грамматіка доброглаголиваго еллино-словенскаго языка» (1591), «Грамматіка словенска...» Л. Зизанія (1596), «Грамматіки...» М. Смотрицького (1619), об’єктом вивчення яких була старослов’янська мова староукраїнської редакції. «Грамматика словенская...» І. Ужевича (рукопис лат. мовою, 1643) описує граматичну будову староукраїнської літературної мови. У названих працях увага зосереджена на теоретичному опрацюванні фонетики та морфології, з синтаксису опрацьовано тільки способи «сполучення частей слова». Отож, синтаксична термінологія тут практично не представлена.

Інтенсивний розвиток синтаксису російської мови у XIX столітті (граматики М. І. Греча, О. Х. Востокова, Ф. І. Буслаєва, К. С. Аксакова, М. О. Некрасова, О. О. Потебні та інших) мав великий вплив на формування граматичної думки в Україні. У першій половині XX століття граматик з питомою українською синтаксичною термінологією ще не знаходимо. Граматика М. Лучкая (1830 р.) написана латинською мовою, граматика І. Левицького (1834 р.) – німецькою, Й. Лозинського (1936 р.) та І. Вагилевича (1846) – польською. Випрацювання

української синтаксичної термінології на живомовній національній основі припадає на другу половину XIX ст. Частина термінів запозичується з російської, польської мов, паралельно починається процес творення термінів на українській мовній основі. Національне переважно вироблялося в західноукраїнських граматах М. Осадці, П. Дячана, О. Огоновського, О. Партицького, С.Смаль-Стоцького і Т.Гартнера та ін.

У Східній Україні випрацювання термінів припадає на початок XX століття коли було знято заборону друкуватися українською мовою і розширено сфери функціонування української мови. Синтаксична термінологія продовжує процес систематизації та уніфікації в граматах М. Грунського, І. Залозного, О. Ізюмова, В. Мурського, І. Нечуя-Левицького, Г. Шерстюка та інших.

Отже, становлення синтаксичної термінології починається досягненнями граматичної думки XVI століття, з яких в українську мову прищепилися запозичені терміни. Вироблення термінології на народній основі починається в західноукраїнських граматах в другій половині XIX століття, а на початку XX активно продовжується в Східній Україні. В цей час мовознавці чітко усвідомлювали необхідність вдосконалення термінології для адекватного розуміння останньої і, як результат, полегшення навчального процесу.

УДК 811'373

ЯНКЕВИЧ Ю.В., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

ГІБРИДНА ПОЛІСЕМІОТИЧНА ПРИРОДА ІНТЕРНЕТУ І ЇЇ ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ В ПОВСЯКДЕННІЙ КОМУНІКАЦІЇ

Мережне спілкування в чатах, на тематичних форумах (конференціях), в гостьових книгах, блогах, а також за допомогою електронної пошти здійснюється на основі природних мов, проте з наростаючим використанням різних немовних знаків і повідомлень (творів) графічних, музичних, образотворчих (наприклад, фотографії або вітальні листівки в аттачменті до вербального е-мейлу). На сьогодні це є дуже актуальним. Істотно, що навіть в найпростіших випадках в інтернет-комунікації використовується більш ніж одна семіотика: як мінімум, окрім знаків мови, потрібні деякі спеціальні знаки Інтернету (електронна адреса одержувача листа і знання знаків-команд, за допомогою яких лист відсилається).

Користувачі швидкісного інтернет-спілкування стали замінювати буквені записи частотних слів і зворотів абрєвіатурами або небуквеними знаками, або комбінуючи абрєвіацію, цифри і/або фонетичну транскрипцію. Широко відомі, наприклад, такі за походженням американські абрєвіатури, як *IMHO* (In My Humble Opinion, тобто "на мою скромну думку"); *WB* (Welcome Back "З поверненням"); *IC* (I See "Бачу!, Дійшло!"); *CUL8R* (See You Later" "Побачимося пізніше, бувай"); *LOL* (Laughing Out Loud "Я помираю із сміху") і т.п.

Таким чином, наймасовіша і найелементарніша комунікація в Інтернеті (чати, електронна пошта, конференції), різносеміотична (креолізована) по своїй природі, здійснює вплив на спілкування також і за межами Інтернету.

"Всесвітність" (або глобальність), мови Інтернету відрізняється від інтернаціональності науково-технічної мови. Англійські терміни інформатики приходять в спільну мову з усного неофіційного спілкування, е-мейлів і чатів програмістів на рідній мові, набуваючи в комп'ютерному слогові місцевий колорит. Тому більшість текстів Інтернету (чати, приватне листування, блоги, гостьові книги, конференції, основні жанри інтернет-журналістики) володіють, на відміну від науково-технічних текстів, виразною національною своєрідністю, оскільки будь-яка інтернет-мова в своїй основі – це перш за все та або інша національна мова.